

TRƯỜNG THPT CHUYÊN
NGUYỄN TRÃI HẢI DƯƠNG

.....

NĂM HỌC 2022 - 2023

KỶ THI NĂNG KHIẾU LẦN THỨ V – LỚP 10
MÔN THI: NGỮ VĂN

Ngày thi: 20/03/2023

Thời gian làm bài: 180 phút

(Đề thi gồm : 01 trang)

Câu 1 (4,0 điểm):

Chỉ trong bóng tối bạn mới nhìn thấy được những vì sao

(Martin Luther King Jr).

Trình bày suy nghĩ của anh/ chị về ý kiến trên?

Câu 2 (6,0 điểm)

Điều kì diệu của thơ là mỗi tiếng, mỗi chữ, ngoài cái nghĩa của nó, ngoài công dụng gọi tên sự vật, bỗng tự phá tung mở rộng ra, gọi đến xung quanh nó những cảm xúc, những hình ảnh không ngờ, toả ra xung quanh nó một vùng ánh sáng động đậy. Sức mạnh nhất của câu thơ là ở sức gọi ấy.

(Tuyển tác phẩm văn học Nguyễn Đình Thi, Tiểu luận – Bút kí, NXB Văn học, Hà Nội, 2001)

Anh/ Chị hiểu ý kiến trên như thế nào? Bằng trải nghiệm về thơ của bản thân, hãy làm sáng tỏ

Hết

ĐÁP ÁN VÀ BIỂU ĐIỂM MÔN NGỮ VĂN 10

Câu 1 (4,0 điểm)

a. Yêu cầu về kỹ năng:

Biết cách làm kiểu bài nghị luận xã hội với bố cục rõ ràng, mạch lạc, hành văn trôi chảy, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu. Kết hợp nhuần nhuyễn các thao tác lập luận: giải thích, phân tích, chứng minh, bình luận... dẫn chứng tiêu biểu, chọn lọc.

b. Yêu cầu về kiến thức:

Bài viết có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần làm rõ những yêu cầu cơ bản sau :

Ý	Nội dung	Điểm
1	Giới thiệu vấn đề cần nghị luận	0,5
2	1. Giải thích - <i>Bóng tối</i> : tượng trưng cho thất bại, đau khổ, khó khăn, bế tắc... - <i>Vì sao</i> : tượng trưng cho thành công, hạnh phúc, niềm tin, nghị lực... - Những hình ảnh mang tính tượng trưng " <i>bóng tối</i> " và " <i>vì sao</i> ", được đặt trong mối quan hệ nhân quả " <i>chỉ trong bóng tối</i> " – " <i>mới nhìn thấy được những vì sao</i> có giá trị nhấn mạnh vai trò của nghị lực, niềm tin, thái độ sống tích cực của con người khi đối diện với những thử thách, khó khăn, thất bại...trong cuộc sống. => <i>Chỉ trong khó khăn gian khổ, con người mới có được thái độ sống tích cực để thành công.</i>	0,5
3	Lí giải vấn đề	2,0
	* Vì sao chỉ trong khó khăn gian khổ, con người mới có được thái độ sống tích cực? - Đường đời của mỗi người không bao giờ bằng phẳng, suôn sẻ mà luôn có những khổ đau, sóng gió. - Những sóng gió ấy tôi luyện ý chí khiến mỗi người vững vàng hơn; biết trân trọng hơn những điều tươi đẹp, hạnh phúc trong cuộc đời. - Tận cùng của nỗi đau, con người có cơ hội nhìn rõ nhân tình thế	1,0

	<p>thái, nhận thức về mình nhiều hơn, từ đó hình thành thái độ sống tích cực, vượt lên hoàn cảnh để chinh phục khó khăn thử thách.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Những sai trái, lầm lạc trong cuộc sống sẽ giúp mỗi người trưởng thành hơn, thức tỉnh để hướng tới những điều đúng đắn, tiến bộ. - Có thất bại đắng cay mới thôi thúc người ta mạnh mẽ vươn lên để thành công. - Những vấp ngã, thất bại ấy giúp chúng ta có thêm kinh nghiệm, trau dồi kỹ năng để hoàn thiện mình hơn. <p>* Tác dụng của thái độ sống tích cực trước khó khăn thử thách?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tôi luyện nên bản lĩnh kiên cường, sức chịu đựng bền bỉ. - Hình thành vốn kiến thức, kinh nghiệm quý giá đúc kết từ trải nghiệm thực tế của bản thân. - Truyền cảm hứng sống cho những người xung quanh, khơi dậy niềm tin và hi vọng. <p>* Làm thế nào để có thái độ sống tích cực trước khó khăn thử thách?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nhận thức được sự cần thiết phải vượt qua khó khăn thử thách gặp phải trong đời. - nỗ lực hành động, mạnh mẽ kiên cường, không thỏa hiệp với sự trì trệ, nhút nhát, yếu đuối trong chính con người mình. 	<p>0,5</p> <p>0,5</p>
4	Bàn luận, mở rộng vấn đề.	0,5
	<ul style="list-style-type: none"> - Ý kiến đã thể hiện một quan niệm sống tiến bộ, nhắc nhở mỗi người cần có thái độ tích cực, lạc quan trước khó khăn thử thách của cuộc sống. - Phê phán những người yếu đuối, bi quan, không có nghị lực, niềm tin để vượt qua những khó khăn, thử thách trong cuộc sống. - Không phải lúc nào thành công, hạnh phúc và những điều tốt đẹp 	

	cũng sẽ đến sau những nỗ lực phấn đấu. Nhưng dù trong hoàn cảnh nào con người cũng cần học cách chấp nhận và không gục ngã, tuyệt vọng.	
5	Liên hệ bản thân, rút ra bài học nhận thức và hành động.	0,5

Câu 2 (6,0 điểm)

a. Yêu cầu về kĩ năng:

- Biết cách làm bài văn nghị luận văn học, bố cục rõ ràng, vận dụng tốt các thao tác lập luận, không mắc lỗi chính tả, lỗi diễn đạt...

b. Yêu cầu về kiến thức:

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo được các ý cơ bản sau:

Ý	Nội dung	Điểm
1	Giới thiệu vấn đề cần nghị luận	0,5đ
2	Giải thích	0,5 đ
	<ul style="list-style-type: none"> - Thơ là thể loại văn học thuộc phương thức trữ tình phản ánh tâm trạng, thái độ, tình cảm của tác giả trước hiện thực đời sống, con người bằng ngôn ngữ cô đọng gợi hình, gợi cảm và có nhịp điệu. - “<i>Tiếng</i>” và “<i>chữ</i>” là yếu tố cơ bản đầu tiên cấu thành nên ngôn ngữ thơ. - “<i>Phá tung, mở rộng ra</i>”, “<i>làm tỏa ra xung quanh nó một vùng sáng động đậy</i>” là cách diễn đạt giàu hình ảnh để nói về sức gợi mở, lan truyền, tạo dư ba của thơ, vượt qua giới hạn câu chữ cụ thể. -> Câu nói khẳng định: <i>thơ hay là thơ giàu sức gợi, có giá trị ý ở ngoài lời.</i> 	
3	Lí giải	1,25
	<ul style="list-style-type: none"> - Thơ là tiếng nói của tình cảm, cảm xúc mãnh liệt, là sự rung động chân thành của nhà thơ trước hiện thực cuộc sống. Cũng như các thể loại văn học khác, thơ dùng ngôn từ xây dựng nên hình tượng nghệ thuật và thể hiện tình cảm, thái độ của tác giả. - Ngôn ngữ thơ, ngoài những đặc trưng của ngôn ngữ văn học nói chung còn cần được gọt giũa, tinh luyện để phát huy tối đa sức mạnh biểu đạt với khả năng gợi hình, gợi cảm, cô đọng và giàu tính nhạc... Thi nhân tài năng phải tạo được những “<i>thần cú</i>”, “<i>nhân tự</i>”, ẩn chứa những lớp trầm tích ý nghĩa sâu xa. Sáng tạo ngôn từ là sự khổ luyện công phu của nhà thơ. - Thơ hay là thơ giàu sức gợi, ám ảnh lòng người, khơi gợi trường liên tưởng phong phú, bay bổng, để lại những suy tư, trăn trở cho độc giả. Thơ thường kiệm lời nhưng lại đặt ra được những vấn đề nhân sinh sâu sắc. Nói như người xưa thì đó là “<i>ý tại ngôn ngoại</i>”, “<i>ý đáo nhi bút bất đáo</i>”, “<i>giọt nước mà bầu trời, một lời mà thiên cổ</i>”... 	
4	Phân tích - Chứng minh	3,00

	<ul style="list-style-type: none"> - Học sinh nên chọn phân tích các dẫn chứng thuộc ca dao, thơ Nguyễn Trãi, thơ Hồ Xuân Hương, Thơ mới (Xuân Diệu, Hàn Mặc Tử, Huy Cận), thơ Nguyễn Duy ... - Chú ý: Không phân tích cả bài, chỉ phân tích những khía cạnh làm nổi bật ý nghĩa của nhận định. Làm rõ nội dung sau: <ul style="list-style-type: none"> + Những đặc trưng và sức biểu đạt, gợi mở sâu xa của ngôn từ nghệ thuật trong việc phản ánh đời sống, thể hiện tâm trạng trữ tình. + Chỉ ra sự thống nhất hài hòa giữa hình thức ngôn từ và nội dung tư tưởng, cảm xúc trong thơ. 	
5	Bàn luận, mở rộng	0,75
	<ul style="list-style-type: none"> - Đây là ý kiến đúng đắn, sâu sắc , tinh tế, có giá trị gợi mở phương hướng sáng tác và cảm thụ, thẩm bình thơ. - Rút ra bài học đối với người sáng tác và người thưởng thức thơ. <ul style="list-style-type: none"> + Người nghệ sĩ khi sáng tạo cần chú ý dồn toàn bộ tài năng và tâm huyết vào việc lựa chọn hình ảnh, từ ngữ, sao cho ngôn từ nghệ thuật phát huy tối đa giá trị biểu đạt. + Người đọc khi thưởng thức thơ phải huy động cả tình cảm và trí tuệ để rung động thực sự với những hình tượng nghệ thuật được xây dựng bằng ngôn từ . 	

*Người ra đề và soạn đáp án:
Nguyễn Thị Thu Trang*

.....Hết.....